

**VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA
I LANDSKRONA
ÅR 2012**

Centrum för Arbetarhistoria (CfA)

Verksamhetsberättelse för 2012

Styrelsen inom Centrum för Arbetarhistoria får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 2012.

Styrelsen

Ordförande	Claes Bloch	PRO Skåne
Vice ordförande	Alinda Zimmander	S-kvinnor i Skåne
Kassör	Sven Englesson	Folkets Hus och Parker Södra regionen
Ledamot	Lars Berggren	Arbetshistoriska seminariet
Ledamot	Marianne Malmqvist	Vänsterpartiet
Ledamot	Peter Lenander	IF Metall
Ledamot	Håkan Hermansson	LO-distriktet Skåne
Ledamot	Niklas Karlsson	Landskrona arbetarekommun
Ledamot	Lars Hansson	Arbetshistoriska seminariet
Suppleant	Stefan Pettersson	Socialdemokratiska partidistriktet i Skåne
Suppleant	Johnny Hulthén	ABF Skåne
Adjungerad	Hans Peterson	Arbetarrörelsens Arkiv
Adjungerad	Hans Wallengren	Lunds universitet
Adjungerad	Gösta Nilsson	Handels, avd 6

Arbetsutskott

Claes Bloch
Alinda Zimmander (v ordf)
Sven Englesson
Lars Berggren
Hans Peterson (adj)

Revisorer

Magnus Jeppsson, IF Metall
Jan-Erik Andersson, socialdemokratiska partidistriktet i Skåne

Revisorsuppleanter

Gustavo Garcia, IF Metall
Ibert Härling, GS-facket

Valberedning

Susanne Simonsson, LO-distriktet i Skåne, sammankallande
Åse Webeklint, ABF Skåne
Jonna Eriksson, Arbetarrörelsens Arkiv

Personal

Professor Lars Berggren	Lunds universitet
Forskare Hans Wallengren	Lunds universitet
Administratör Margareta Wehlou	Centrum för Arbetarhistoria
Lars Hansson	Svenska Emigrantinstitutet (halvtid under fyra månader)

Medlemsorganisationer

Medlemsorganisationer enligt förteckning, **bilaga 1**,

Sammanträden

Styrelsen har hållit X protokollförda sammanträden. Arbetsutskottet har hållit X protokollförda sammanträden och därutöver har det förekommit ett antal presidieöverläggningar.

Årsmötet

Årsmötet hölls den XX i Sal 1, Eriksgatan 66, Landskrona 27 representanter från X medlemsorganisationer var närvarande.

Kursverksamhet och forskning

Akademiska kurser

Kursen *Arbetets organisering och organiserade arbetare - ett underifrånperspektiv på Sveriges historia 1850 till idag* gavs under vårterminen 2012 med Fredrik Egefur och Pål Brunnström som lärare. Kursen erbjöds i Lund men kom till i samarbete med personal på CfA som också undervisade på kursen. 18 studenter deltog. En doktorand handleds i sitt avhandlingsarbete vid CfA. Dessutom har som vanligt ett antal studenter på olika nivåer handledts i sitt uppsatsskrivande vid CfA. Vi kommer att göra en sammanställning av den forskning som bedrivits av studenter och doktorander och där arkivmaterial från Arkivet använts.

Övriga kurser

Under hela året har en kurs om den svenska arbetarrörelsens historia getts för medlemmar i IF Metall, Västra Skåne. 7 personer har deltagit.

En kurs i dokumentation och minnesberättelser har utvecklats tillsammans med ArbetSam, Arbetlivsmuseernas samarbetsråd. Den har tidigare getts på tre platser – Landskrona, Norrköping och Rydal – under våren 2011. I december 2012 gavs den som en heldagskurs på museet i Falun med cirka 30 deltagare från olika arbetslivsmuseer.

Kursen har varit relativt välbesökt med deltagare från olika arbetslivsmuseer i landet. Mellan 15 och 30 personer har deltagit vid de olika tillfällena.

En organiserad samverkan har under året skett med representanter för Lunds Universitet (Campus Helsingborg) kring det nya kandidatprogrammet *Gränser och regional utveckling*. Likaså har ett samarbete inletts kring ett kulturarvsprogram vid Malmö högskola.???????

Pedagogiska program

Under året har vi också genomfört tre specialkomponerade pedagogiska hel- eller halvdagsprogram (föreläsningar och exkursioner) ~~bländ-annat~~ för folkhögskole- och gymnasie-studerande.

Forskningsprojekt

Arbetet med det av Vetenskapsrådet finansierade projektet *Främlingsfientlighet och arbetarrörelse – arbetarrörelsens förändrade inställning och framväxten av främlingsfientliga strömningar i Landskrona 1945 – 2005*, har under året utvecklats positivt och är nu inne i slutfas.

Deltagare i projektet är Lars Berggren (vetenskaplig ledare), Hans Wallengren och Victor Lundberg.

Ytterligare ett forskningsprojekt, *Kolgruvesamhällen i ett komparativt perspektiv under 1800- och 1900-talen*, är under utveckling. Projektet har initierats från CfA och i hög grad inspirerats av arbetet med forskningscirkeln i Ekeby-Skromberga.

Lars Berggren har under året varit engagerad i IF Metalls historikgrupp, som är i färd med att skriva Svenska Metallindustriarbetarförbundets historik 1982-2005. Övriga skribenter är Lars Ekdahl, Södertörns högskola, Maths Isacson från KTH och Uppsala universitet, Bill Sund från Stockholms universitet, Carina Gråbacke från Göteborgs universitet, Staffan Stranne från Mälardalens högskola och Jonas Sjölander från Linnéuniversitetet i Växjö.

Konferenser

Konferensen *Arbete och migration i Öresundsregionen* hölls i november 2012, 13 deltagare. Konferensen var ett samarrangemang med Centrum för Danmarksstudier och Svenska Emigrantinstitutet. Värdefulla kontakter knöts med danska forskare. Tanken är att seminariet skall följas upp med fler seminarier på likartade teman.

I samarbete med Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek hölls två seminarieheldagar och fyra lunchseminarier på temat bemanningsföretag och osäkra anställningar. Den första heldagen hölls på ARAB i Stockholm på engelska med internationell deltagande: *New Forms of Day Labor Work*. De fyra lunchseminarierna hölls också på ARAB mellan den 24 april och den 27 april. Varje seminarium hade ett 30-tal deltagare, däruv flera från de fackliga organisationerna. Arrangörer för lunchseminarierna var Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek, ABF Stockholm, Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap och Centrum för Arbetarhistoria. Den 4 oktober hölls ett endagsseminarium i Landskrona på samma tema med ett tjugotal deltagare och med ABF som samarrangör.

Vetenskapligt råd

CfA:s vetenskapliga råd har under året sammanträtt två tillfällen i Landskrona och då lämnat värdefulla synpunkter på det vetenskapliga arbetet vid CfA. Rådet har bestått av:

Lars Olsson, professor i historia vid Linnéuniversitet (ordförande)

Mats Greiff, professor i historia vid Malmö högskola

Lars Edgren, professor i historia vid Historiska institutionen, Lunds universitet

Ulrika Holgersson, forskare i historia vid Lunds universitet

Silke Neunsinger, docent i historia och forskningsansvarig vid Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek i Stockholm

Lars Berggren, professor vid CfA, självskriven ledamot och rådets sekreterare.

Därutöver har tre personer adjungerats till rådet: Kjersti Bosdotter, kultur- och forskningsansvarig vid IF-Metall, Maria Nyman-Stjärnskog, ABF-Skåne och Hans Wallengren, forskare vid CfA.

Forskningscirklar

CfA har under året i olika omfattning varit engagerad part i flera forskningscirklar:

Skromberga-Ekeby. Boken *Ung i Skromberga-Ekeby* kom ut i två nya upplagor under 2012. Kontakter med cirkeln och Skromberga Akademi upprätthålls med sikte på nya projekt, mer riktade mot gruvarbetet. Cirkeln är nu involverad i ett skyltprogram i samarbete med Läns museet i Kristianstad.

- **Draka Kabel.** I samband med nedläggningen av kabelfabriken i Ystad, som ursprungligen startade i Malmö 1924 under namnet Bjurhagens fabriker, har ett dokumentations- och cirkelprojekt bedrivits tillsammans med ABF och IF Metall. I

projektet har dokument från företaget och fackföreningen inventerats. Ett stort antal anställda har intervjuats och många bilder har gått igenom. Projektet skall mynna ut i en bok om Bjurhagens/Draka kabel. Under året har ett antal träffar genomförts i en större grupp med ca 25 före detta anställda och en mindre grupp med fem-sex före detta anställda.

- Även på **Trelleborg AB**:s fabrik i Sjöbo har ett dokumentations- och cirkelprojekt bedrivits tillsammans med ABF och IF Metall. Intervjuer har gjorts och en del av det fackliga materialet har gått igenom. Projektet kommer att redovisas i en broschyr.
- **Lärofortbildning i form av forskningscirkel.** Deltagare: sex lärare i Landskrona kommun. Samarbete med Utbildningsförvaltningen i Landskrona. Cirkeln har haft möten under hela 2012, men är inte avslutad. Kontakt har tagits med Humanistlaboratoriet i Lund för att få hjälp med att presentera resultatet.

Dokumentationsprojekt. Under året har CfA fortsatt med planeringen av ett eget långsiktigt projekt med ambitionen att dokumentera och tillgängliggöra uppgifter om alla de gräv-där-du-står- och forskningscirkel som bedrivits av fackföreningar och andra organisationer samt på arbetsplatser runt om i landet. Ett projektbidrag har erhållits för att kunna konstruera en databas. Nu är inmatningssidan på plats och uppgifter läggs under vårt överinseende in av två personer som är knutna till CfA genom s.k. FAS 3.

Inspirationsdagar för forskningscirkel. Två ”inspirationsdagar” för forskningscirkel planerades tillsammans med ABF under 2012, en på våren och en på hösten. Inbjudan gick ut brett, men båda fick ställas in p.g.a. för få anmälningar.

Samverkan och föreläsningar

CfA har under året haft möten om gemensamma projekt med en rad organisationer och institutioner. Bland dessa kan nämnas Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB), Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne, Svenska Emigrantinstitutet samt Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam).

Personal från CfA har vid ett flertal tillfällen hållit föreläsningar och medverkat vid seminarier, t ex vid Glokala folkhögskolan i Malmö (två tillfällen), kulturnatten i Landskrona, Insustriehistoriska sällskapet i Skåne etc.

Arbetshistoriska seminariet

Under 2012 arrangerades åtta arbetshistoriska seminarier, varav ett i ABF:s lokaler på Porslinsgatan i Malmö tillsammans med ABF, ett på Ekeby skola och ett på Statarmuseet i Torup. Under våren deltog i genomsnitt 26 personer och under hösten i genomsnitt 14 personer. Programmen bifogas.

Marknadsföring

Hemsidan har haft ca 1200 besök under året. En Facebooksida lades upp under 2010, och den har i början av 2013 kommit upp i 883 vänner. Sidan har blivit en viktig kanal för marknadsföring av framför allt möten, men också för den mer utförliga hemsidan.

Utställningsverksamhet

Spanienutställningen, *Levande solidaritet*. Samarr: ABF och Spanienfrivilligas vänner. Utställningen invigdes i samband med ett Arbetshistoriskt seminarium i februari 2012, då vi också visade filmen ”Mari Carmen Ari Carmen Espana – Tystnadens slut”, under närvaro av filmens regissörer Martin Jönsson och Pontus Hjortén. Spanienutställningen avslöste utställningen ”Den glömda utvandringen”, som vandrade vidare till Göteborg.

Landskronas 600-årsjubileum. Med anledning av att Landskrona fyller 600 år 2013 ansökte vi tillsammans med arbetarrörelsens arkiv om medel från jubileumskommittén för att kunna anordna utställning om Folkhemsepoken i Landskrona. Efter många turer och reviderade ansökningar fick vi slutligen avslag. Arbetet har tagit mycket energi i anspråk.

Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona

Besökare

Under 2012 registrerade Arkivet 1155 besökare.

Arkivets samlingar har använts av studenter, forskare och den historieintresserade allmänheten. Under året besöktes Arkivets hemsida, <http://www.arkivet-landskrona.se>, 1366 gånger. Intresset för Arkivets samlingar och verksamhet är alltså fortsatt stort.

Under 2012 har Arkivet tagit emot 20 leveranser på totalt 18 hyllmeter. Bland leveranserna kan nämnas arkivalier från PRO Norra, PRO Samorganisation och Kopparhögarnas koloniförening.

Aktiviteter

Den interna verksamheten har under det gångna året i vanlig ordning handlat om att gallra och förteckna inkommande arkivleveranser; digitaliseringen av fotografier har fortsatt... men allt i mindre omfattning än tidigare år - på grund av inte minst Arkivets flytt och det stora inbrott vi drabbades av den 23 april.

Under året har Arkivet haft två större utåtriktade engagemang - båda förlagda till hösten:
- Under Kulturnatten den 12 oktober spelade Verdandis Bålgadraget och Arkivet anordnade ett föredrag benämnt "Nidvisor om arbetsbefäl" av Lars Berggren, professor vid Centrum för Arbetarhistoria.

- Vid Arkivens dag den 10 november höll Calle Sundewall ett föredrag med titeln ”Då fotografen kom...”. Arkivet presenterade en utställning en fotoutställning med bilder av pressfotograf Bertil Persson om:

- Landskrona BoIS vinst i svenska cupen den 5 juli 1972
- Landskrona 550-års jubileum 1963.
- Arkivet hade även en mindre utställning med fotografier från Jubileumsutställningen 1913 (bilderna i denna verksamhetsberättelse är från dessa utställningar).

I kringarrangemang under Kulturnatten medverkade några av Arkivets medlemsföreningar: If Metall, Landskrona Arbetarkommun, Varvshistoriska föreningen i Landskrona och Verdandi Landskrona.

Samarbete

Arkivet har under 2012 fortsatt sitt samarbete med Centrum för Arbetarhistoria och Historiska institutionen vid Lunds universitet. Arkivets har även fortsatt sitt samarbete med Varvshistoriska Föreningen i Landskrona.

Bengt Nilsson har ställt sig till förfogande med sina eminenta kunskaper för att bistå Arkivet gällande hemsidan och då mer specifikt månadens bild.

Christer Skiöld har fortsatt ställt sitt enorma lokalthistoriska kunnande till Arkivets förfogande, vilket har gjort att de beskrivande texterna i Arkivets fotodatabas har kunnat kompletteras och fördjupas, inte minst då foton på stadens äldre vyer och byggnader.

Under året har Arkivet dessutom haft ett fortsatt gott samarbete med Landskrona Museum, som bland annat innebar en gemensam ansträngning om att informera om och popularisera Arkivens dag och respektives verksamheter.

Slutord – Centrum för Arbetarhistoria

Slutordet utgörs av ett axplock som ger en bild av årets aktiviteter.

Återigen kan Centrum för Arbetarhistoria glädjas över nya framgångar och ett förstärkt samarbete med medlemsorganisationerna.

Kurs i dokumentation och minnesberättelser har genomförts tillsammans med ArbetSam i Falun. Deltagarna från olika arbetslivsmuseer i landet deltog med stort intresse i utbildningen.

Samarbetet med IF Metall har förstärkts och utvecklats på flera platser. IF Metall Västra Skåne har startat en kurs som handlar om den svenska arbetarrörelsens historia. I samband med nedläggningen av kabelfabriken ”Draka Kabel” i Ystad har ett dokumentations- och cirkelprojekt bedrivits tillsammans med ABF och IF Metall. Dessutom har ett liknande projekt genomförts på Trelleborgs ABs fabrik i Sjöbo av ABF och IF Metall.

Forskningsprojektet ”Kolgruvesamhället i ett komparativt perspektiv under 1800- och 1900-talet” är under utveckling. Flera universitet och högskolor deltar. Vissa internationella kontakter har också tagits.

Centrum för Arbetarhistoria har arbetat vidare med planeringen av ett eget långsiktigt projekt med ambitionen att dokumentera och tillgängliggöra uppgifter om alla gräv-där-du-står-och forskningscirkel som bedrivits av fackföreningar och andra organisationer samt arbetsplatser runt om i landet.

Centrum för Arbetarhistoria har också genomfört flera samarrangemang Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek, ARAB, i Stockholm, ABF, Svenska Emigrantinstitutet och andra organisationer. Seminarierna om bemanningsföretag arrangerades efter diskussioner med representanter de centrala LO-förbunden, där det framkom att denna fråga är angelägen att belysa.

Vi vill från styrelsen framföra ett hjärtligt tack till alla, både organisationer och enskilda personer som på olika sätt bidragit till nuvarande utveckling av Centrum för Arbetarhistoria. Tillsammans kan vi ytterligare stärka den arbetshistoriska forskningen genom aktiva insatser i respektive medlemsorganisation med stöd av Centrum för Arbetarhistoria och ABF.

Landskrona i februari 2013

Claes Bloch

Alinda Zimmander

Sven Englesson

Peter Lenander

Lars Berggren

Marianne Malmqvist

Håkan Hermansson

Niklas Karlsson

Lars Hansson

Medlemsorganisationer

Följande organisationer är anslutna till Centrum för Arbetarhistoria.

LO och fackliga förbund

LO

Byggnadsarbetareförbundet

Elektrikerförbundet

Fastighetsanställdas Förbund

GS – Facket för Skogs-, Trä och Grafisk bransch

Handelsanställdas Förbund

IF Metall

Kommunalarbetareförbundet

Livsmedelsarbetareförbundet

Musikerförbundet

Pappersindustriarbetareförbundet

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Transportarbetareförbundet

LO-distriktet i Skåne

LO-sektionen i Nordvästra Skåne, Helsingborg

LO-sektionen i Mellanskåne

LO-sektionen i Sydvästra Skåne, Trelleborg

LO-sektionen i Nordöstra Skåne, Kristianstad

LO-sektionen i Sydöstra Skåne

LO-sektionen i Malmö

Fackliga avdelningar

Byggnads Syd, Helsingborg

Byggnads Södra Skåne, Malmö

Fastighets avd 5, Eslöv

GS Avd 1 Västra Skåne, Lund

Handels avd 1, Malmö

Handels avd 4, Kristianstad

Handels avd 6, Helsingborg

Hotell och Restaurang Facket avd 5 Skåne

IF Metall Mellersta Skåne, avd 50, Landskrona

IF Metall Mittskåne, avd 48, Hässleholm

IF Metall Nordvästra Skåne, avd 49, Helsingborg

IF Metall Östra Skåne, avd 47, Kristianstad

IF Metall Östra Kronoberg, Växjö

IF Metall Malmö

Kommunal avd Skåne län, Lund

Livsmedel avd 2, Helsingborg

Pappers avd 21, Nymölla

GS Avd 2 Östra Skåne/Blekinge, Kristianstad

Transport avd 12, Malmö

Transport avd 14, Helsingborg

Politiska organisationer

Höganäs Arbetarekommun
Innerstadens S-förening, Landskrona
Landskrona Arbetarekommun
SAP i Skåne
Socialdemokratiska Kvinnodistriktet i Skåne
Socialdemokraterna i Burlöv
Staffanstorps Arbetarekommun
Vänsterpartiet i Skåne
Vänsterpartiet i Helsingborg
Vänsterpartiet i Landskrona
Ängelholms Arbetarekommun

Folkbildningsorganisationer

ABF Arbetarnas Bildningsförbund
ABF Skåne
ABF Kronoberg
ABF Nordvästskåne
ABF Skåne Nordost, Hässleholm
ABF Hörby
ABF Malmö-Lomma
ABF Mittskåne, Lund
ABF Helsingborg
ABF Sydvästra Skåne
ABF Österlen
Albins Folkhögskola
Glokala Folkhögskolan, Folkbildningsföreningen
Kvarnby Folkhögskola
Malmö Folkhögskola

Övriga organisationer

AKS Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap
ARAB Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek
Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne
Arbetshistoriska seminariet
FHP Folkets Hus och Parker Södra regionen
Folkets Hus i Landskrona
PRO-distriktet i Skåne
PRO Fridhill i Landskrona
Skånes Arkivförbund
Statarmuseet i Skåne
Verdandi Landskrona
Verdandi Skåne